

Llibres de text: ¿condemnat a desaparèixer?

Tot esperant la reforma

L'inici del curs vinent anirà marcat, al Principat, per l'inici de la Reforma de l'ensenyament primari i secundari, per l'aparició de material escolar completament nou i divers i la pràctica desaparició del llibre de text convencional. Això significa, per a les editorials, fer foc nou.

Es a punt de començar el curs escolar i, com cada any, a la majoria de les llars dels Països Catalans els pares i mares de criatures amb edats compreses entre els quatre i els catorze anys, han de començar a pensar a equipar la canalla. Si tot just ara s'ha acabat la sangonera de les vacances, està a punt de començar-ne una altra, la de la compra del material escolar.

Hi ha escoles que exigeixen que els nois i/o noies portin un uniforme concret, d'altres en què aquest requisit es limita tan sols a l'equipament esportiu. La bata és un altra de les demandes de moltes escoles. Després és el torn dels bolígrafs, llapis de colors, compassos, llibretes, carteres, calculadores i altres estris necessaris per a començar a prendre apunts.

Encara hi ha, però, un altre element força important, tant pel que fa a la seva utilitat com al seu preu, que és el dels llibres de text. Com a mínim cada alumne en necessita sis per curs, i sol passar que en el cas d'una família amb més d'un fill en edat escolar, els llibres d'un al cap de dos o tres anys ja no serveixen per a l'altre, ja que a l'escola o institut han canviat d'editorial. Això vol dir que cada any pràcticament cal comprar llibres nous. De fet, les escoles i instituts públics tenen la normativa de canviar els llibres cada quatre anys. El que sí que pot passar és que un llibre que fins l'any passat, per exemple, l'escola l'utilitzava en castellà, ara, per allò de la normalització lingüística, el facin comprar en català. El cas és que cada any no passa de ser més del 15% del total els llibres de text que canvien d'un any per l'altre. El que passa, tal com explica Albert Vicens, gerent de Vicens Vives, és que "cada any pot ser que, al cap de tres o quatre anys, un 15% de les escoles hagi canviat el seu material didàctic en un 30 o 40%".

Aquest nou curs escolar pot trobar-se

amb un altre problema referent als llibres de text, i és el de la proximitat de la reforma del sistema educatiu, reforma que a Catalunya està previst que s'iniciï el curs 1992-93. Aquest fet pot comportar, tal com explica M. Teresa Vila, presidenta de la Federació de Pares d'Alumnes, "que quan anem a comprar els llibres per aquest curs alguns estiguin exhaurits i les editorials no els vulguin reeditar, perquè amb la reforma canviaran els llibres de text, i no voldran quedar-se amb *stocks*". Però això no acaba de ser cert, segons han explicat les editorials consultades per aquest setmanari, ja que, amb la incorporació de la tecnologia, es poden ajustar molt més els tiratges. A més, a cap editorial no li interessa deixar penjada a una escola perquè seria un potencial client perdut amb vista a l'any següent. I això és una cosa que les editorials tenen molt clara, perquè la competència és molt aferrissada.

Els dos grans grups editorials de llibres de text són Anaya i Santillana però aquests dos grups no tenen tanta incidència aquí com a la resta de l'estat, ja que a Catalunya, cada vegada més, les escoles i instituts utilitzen llibres en català. A Catalunya concretament, doncs, el pastís a repartir és petit (veure quadre de baixada d'índex d'escolarització facilitat per Vicens Vives) i hi ha força editorials que se l'han de repartir. Jordi Galofré, director d'edicions de Barcanova, explica, però, que "l'elecció d'un llibre d'una editorial per part d'una escola significa la no-opció d'una altra editorial, per això la competència és forta". Amb tot, no deixa de ser un mercat estable i amb un temps de vendes molt concret.

Però la competència també "és bona per al client, és a dir, els mestres i professors, els quals poden triar entre els llibres de les diferents editorials i, per tant, l'educació pot ser més bona", tal com assenyala Josep Herrero, director i gerent de Cruïlla. Ara bé, el mateix Herrero

afirma que la competència també té el seu cantó negatiu pel que fa a la vessant del consumisme, on els criteris de disseny i comercialització primen per sobre dels pedagògics.

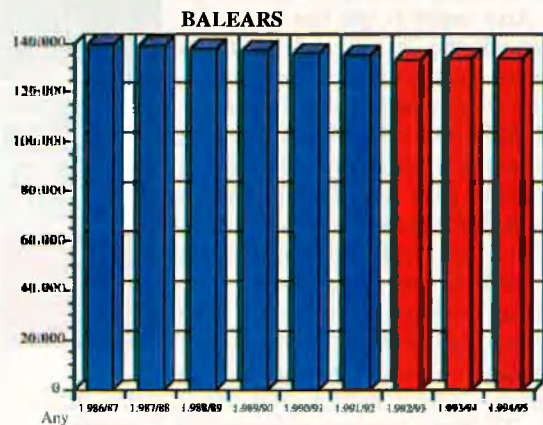
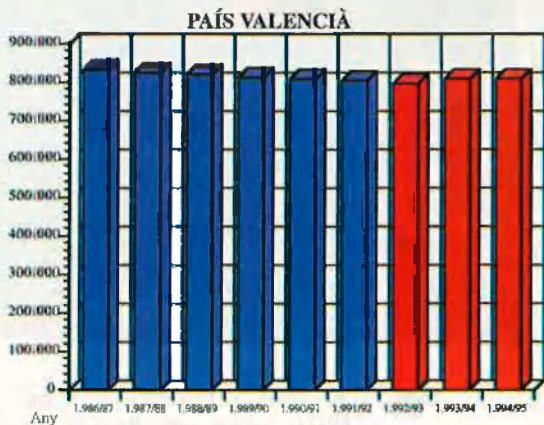
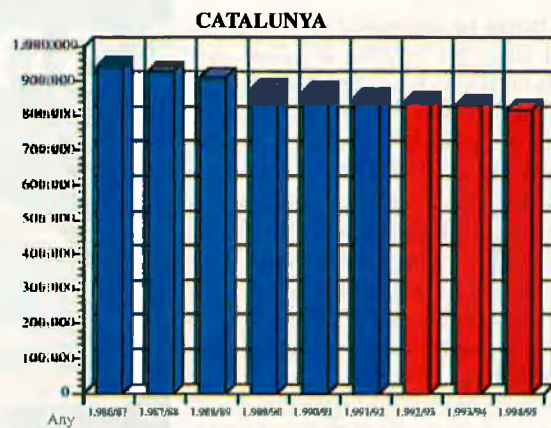
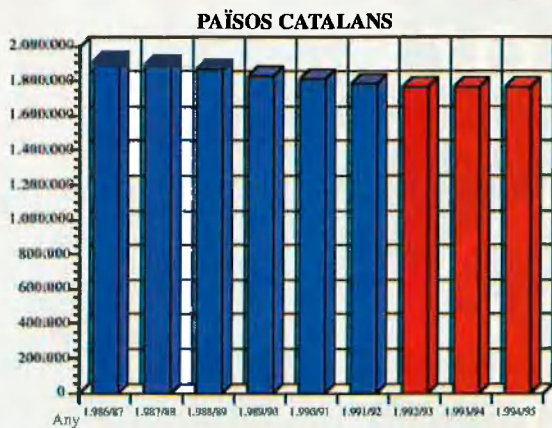
Preguntades les quatre editorials consultades (Cruïlla, Vicens Vives, Teide i Barcanova) per quin pot ser el preu dels llibres per a un alumne de 5é d'EGB i un de 1r de BUP, els preus van de les 6.000 i 8.000 pessetes pels primers fins a 9.000 a 14.000 pessetes pel que fa als segons.

Per a un editor, fer un llibre li pot costar entre 10 i 15 milions de pessetes. Per això, fets històrics com els ocorreguts en els països de l'entorn soviètic en els darrers dos anys els ha fet anar de corc a tots i han hagut de fet esforços per reeditar llibres com els de geografia i història. Albert Vicens explica que "un editor que ha fet un llibre nou l'any 1989, amb els costos d'inversió que representa, no li surt rendible tornar a fer aquell llibre de nou fins al cap de set o vuit anys. Aleshores, l'única modificació que pot haver, ha de ser per canvis molt forts, com els que estan passant darrerament, perquè el que no es pot concebre és que un llibre amb *copyright* del 1991 parli de blocs econòmics socialistes i capitalistes".

Però els esforços d'editar en català i arribar a totes les àrees de parla catalana és evident. Així, Vicens Vives des de fa quatre anys fa un llibre de sòcio-naturals i Barcanova té un llibre de català específicament per al País Valencià. En el cas de Cruïlla, aquesta té un parell de delegacions al País Valencià.

REFORMA EN MARXA

La reforma escolar que finalment ha posat en marxa el Ministeri d'Educació s'inicia l'any vinent a Catalunya i d'aquí a dos anys a la resta de l'estat. La reforma comporta, entre altres coses, que la pri-

maria s'iniciï als tres anys i no als quatre com fins ara, i s'acabi l'escolarització obligatòria als 16 i no als 14.

La reforma, a Catalunya, significarà un cost de 210.000 milions de pessetes, segons càlculs del ministeri, encara que la Conselleria d'Ensenyament de Catalunya, sense especificar quant, diu que la reforma costarà molt més.

A qui els costa ja ara la reforma és, però, als editors de llibres de text, perquè en qüestió d'un o dos anys han de tenir tot el nou material enllestit. La reforma té un plantejament força diferent del que són les programacions, els cursos, les etapes en què s'han d'anar adquirint els coneixements... i això representa tot un canvi pel que fa al material escolar. Per començar, tal com comenta Jordi Galofré, de Barcanova, "el concepte de llibre escolar és cada vegada més ampli, i això es notarà encara més amb la reforma". Ara els llibres de text hauran de ser molt més oberts, hauran de permetre al professor utilitzar-los de diferents maneres, que s'adaptin a cada alumne, i que siguin un veritable suport als mestres. Però hauran d'anar acompanyats "i, fins i tot en alguns casos, hauran de ser substituïts, per textos literaris comentats, quaderns de treball, mapes...". D'altra

banda, a la secundària funcionarà el sistema de crèdits i hi haurà major optativitat per escollir assignatures, per la qual cosa, tal com comenta Vicens, "cal preparar un material diferent al que s'ha anat fent fins ara per poder donar lloc a aquesta optativitat".

Del que es queixen la majoria dels editors consultats, però, és que davant la imminent reforma, la informació que rebem per part de l'administració no és bona ni suficient, i llavors ha de treballar bastant a cegues". A més, perquè un llibre de text es pugui vendre a les escoles ha d'haver estat aprovat per l'administració, i aquest és un altre punt que porta polèmica entre els editors. Així, tal com explica Josep Herrero, de Cruilla, "l'administració hauria de dir quins són els mínims que ha de tenir un llibre de text per acomplir el programa, però després ha de ser el mercat, els professionals, els que seleccionin el llibre que funciona i el que no, perquè si no s'hi poden barrejar altres coses, com manies personals del que fa l'informe, idees polítiques, i no hi ha llibertat ni objectivitat. A més, sembla que, d'aquesta manera, amb aquesta mena de censura, es vulgui primar més una editorial que no una altra, les que són de la seva corda. És una

mostra de poca confiança cap els professors, mestres i editors".

AJUDES DE L'ADMINISTRACIÓ

El canvi total i absolut dels llibres de text a causa de la reforma implica un gran esforç inversor per part de les editorials. Amb tot, si bé en el cas d'un reconversió industrial l'estat ajuda a les empreses i treballadors a afrontar els canvis, en aquest cas les editorials s'ho han de fer totes soles. Tot i això, els editors no són partidaris tampoc de rebre ajudes directes, encara que hi ha un seguit de mesures que l'administració podria emprendre i que serien un suport al sector.

Una d'aquestes mesures seria la d'establir l'IVA zero, ja no sols per als llibres en general, sinó també per als llibres de text. Amb una mesura d'aquest tipus en sortirien beneficiats tant els editors com els pares dels alumnes.

Hi ha una altra qüestió que incideix directament en els editors catalans, els quals majoritàriament o exclusivament fan llibres de text en català, i és l'aplicació rigorosa de la normalització lingüística. Si bé és cert que als Països Catalans està disminuint la població escolar, per

altra banda ha augmentat el nombre de nois i noies que estudien en català. Ara bé, als nivells de primària i EGB aquesta normalització està gairebé assolida, cosa que en el cas dels instituts és gairebé irrisòria. En aquest sentit, "si l'administració fos més exigent pel que fa a la normalització lingüística als nivells de BUP i COU, indirectament, doncs, l'administració estaria ajudant els editors de llibres de text en català, perquè voldria dir que hi hauria més mercat", explica Josep Herrero.

Però la normalització lingüística és encara més escassa al País Valencià i a les Illes. Això també fa que tant en un lloc com en un altre, les editorials de llibres de text en català siguin escasses. Així, a les Illes Balears hi ha tant sols una editorial, Moll, que edita llibres de text i únicament es tracta de llibres de llengua per a EGB i BUP. Moll fa cada any una tirada de 5.000 exemplars de cada llibre i des de fa un parell d'anys distribueix llibres de BUP també a Catalunya.

Per la seva banda, al País Valencià hi ha tres editorials que editen llibres de text en català. És el cas de Tabarca, l'antiga Gregal que va fer suspensió de pagaments, Tàndem o Voramar, pertanyent al grup Santillana.

Tabarca reconeix que "hi ha un buit en les publicacions educatives en valencià, tot i l'esforç de donar suport a la voluntat d'un nombre de grups d'autors i professionals de l'ensenyament de construir

AHXIU

una escola valenciana en llengua i continguts".

De les quatre editorials catalanes consultades, Cruïlla, pertanyent a la Fundación Santa María, edita exclusivament en català. Teide, per la seva banda, edita tant en català com en castellà. Igualment Barcanova té tots els llibres de BUP i FP

en català, com també la majoria dels d'EGB, encara que algun en castellà els queda, si bé totes les noves edicions que han anat fent per EGB ja han estat únicament en català. Finalment Vicens Vives edita entre un 25 i un 30% en català i la resta és en castellà.

S.M.

LE BOIS FLEURI

A Argelers de la Marenda a 20 km de Perpinya entre mer i muntanya
13 ha de roures, d'ocèlies, d'arçols i de pedaniers abriguen un veritable raca de paradís

**CAP DE SETMANA
BLAU DE MAR**

El mar apassionadament... Un cap de setmana per iniciar-se a la planxa de vela i aprofitar el material posat gratis per a la vostra activitat.
Allotjament en 1/2 pensió dins un superb xalet.
Accés gratuït a totes les activitats

15.500 nts pers. tot inclòs

Tel. 07.33 68.81.70.00

Per reservar el vostre cap de setmana, telefonau o envieu aquest taló per rebre una documentació completa

Nom i Cognom

Adreça

C.P. / Ciutat Tel.....

Parc Résidentiel LE BOIS FLEURI - Route de Sorède - 66701 Argelès sur Mer